

**W. G.
SEBALD**

AUSTERLITZ

2. BASKI
ÇEVİRİ: GÜLPERİ SERT

modern

W.G. SEBALD
AUSTERLITZ

Can Modern

Austerlitz, W.G. Sebald

Almanca aslından çeviren: Gülfer Tunalı

Austerlitz

İlk baskı: Carl Hansen, 2001

Bu çeviride kaynak alınan baskı: Fischer, 2006

© 2003, The Estate of W.G Sebald

© 2010, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 2008

2. basım: Mart 2024, İstanbul

Bu kitabın 2. baskısı 1000 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Şirin Etik

Editör: Şebnem Sunar

Düzeltili: Aylin Samancı Elmasdağ

Mizanpaj: Atahan Sıralar

Sanat yönetmeni ve kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Baskı ve cilt: Vizyon Basımevi Kağıtçılık Matbaacılık ve Yayıncılık
San. Tic. Ltd. Şti.

Beylikdüzü O.S.B Mah. Orkide Cad. No: 1/Z Beylikdüzü-İstanbul
Sertifika No: 52098

ISBN 978-975-07-5574-3

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Maslak Mah. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza Giz, No: 9/25 Sarıyer/İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514

W.G. SEBALD
AUSTERLITZ

ROMAN

Almanca aslından çeviren

Gülfer Tunalı

♥can

W.G. Sebald'in Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Göçmenler, 2006

Satürn'ün Halkaları, 2006

Vertigo, 2015

Hava Savaşı ve Edebiyat, 2016

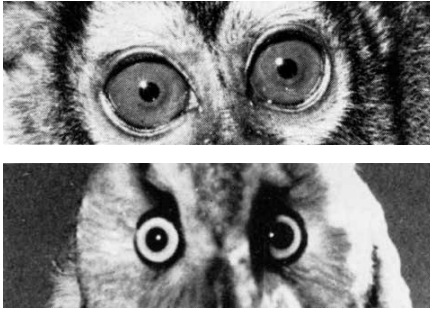
Kır Evinde İkamet, 2016

W.G. SEBALD, 1944'te Wertach/Allgäu'da doğdu. Edebiyat bilimi alanında Freiburg, İsviçre ve İngiltere'de gördüğü yükseköğrenimden sonra St. Gallen'da öğretmen olarak, Manchester Üniversitesi'nde ise okutman olarak çalıştı, Norwich'teki East Anglia Üniversitesi'nde doçent olarak görev yaptı. 1984'te profesör unvanı alan Sebald, üniversite kariyerine paralel olarak sayısız monografi ve makale yayımladı, yazınsal yapıtlarını ise 1980'li yılların sonundan itibaren vermeye başladı. Önceleri İngiltere, Amerika Birleşik Devletleri ve Fransa'da ilgi gören Sebald'in yapıtlarının Almanya'da eleştirmenlerin dikkatini çekmesi 1990'lara rastlar. *Satürn'ün Halkaları* adlı yapıtı 1998 yılında Los Angeles Times Book Ödülü'ne değer görülen Sebald'in aldığı öteki ödüller arasında Berlin Edebiyat Ödülü, Heinrich Böll Ödülü, Mörrike Ödülü ve Heinrich Heine Ödülü sayılabilir. Sebald 14 Aralık 2001'de Norfolk'ta öldü.

GÜLFER TUNALI, 1977'de Bulgaristan'da doğdu. İstanbul Üniversitesi Almanca Mütercim Tercümanlık Bölümü'nü bitirdi. Aynı alanda yüksek lisans yaptı. Ernst W. Heine'nin *Güvercin Gerdanlığı*, Heike Owusu'nun *İnka, Maya ve Aztekler'de Semboller'i* çevirdiği yapıtlar arasındadır. Tunali, halen Dokuz Eylül Üniversitesi Avrupa Birliği Çalışmaları Bölümü'nde doktora çalışmasını sürdürmektedir.

Altmışlı yılların ikinci yarısında kısmen araştırma yapmak amacıyla kısmen de kendimin bile anlayamadığım nedenlerden dolayı defalarca İngiltere'den Belçika'ya gittim, bazen sadece bir-iki günlüğüne bazen de birkaç haftalığına. Bende sürekli çok uzak ve bilinmeyen diyarlara sürükleniyormuşum hissini uyandıran bu Belçika gezilerinden birinde, pırıl pırıl bir ilkyaz gününde, o güne kadar sadece adını duymuş olduğum Anvers şehrine de yolum düştü. Daha şehre varır varmaz, tren, iki yanında da garip sivri kuleciklerin yükseldiği viyadükten geçerek ağır ağır karanlık istasyona girdiğinde içimi bir sıkıntı kapladı ve Belçika'da geçirdiğim bütün o zaman boyunca bir daha bu duygudan kurtulamadım. Emin olmayan adımlarla şehrin merkezinde oradan oraya dolaştığımı, Jeruzalemstraat, Nachtegaalstraat, Pelikaanstraat, Paradisstraat, Immerseelstraat ve daha birçok cadde ve sokaktan geçtiğimi, sonunda şiddetli bir baş ağrısı ve can sıkıcı düşüncelerle, kendimi Astridplein'de, hemen garın yanındaki hayvanat bahçesine attığımı çok iyi hatırlıyorum. Kendimi birazcık daha iyi hissedinceye kadar içinde rengârenk sayısız ispinoz ve iskete kuşunun uçtuğu kafeslerden birinin önünde duran, hafif gölgede kalan bir banka oturdum. Akşama doğru parkın içinde dolaş-

maya başladım ve son olarak daha birkaç ay önce açılan Nocturama'ya¹ uğradım. İçeride suni olarak yaratılan alacakaranlığa gözlerim alışınca kadar epey bir süre geçti; camların ardında yapay ve solgun bir ayın aydınlattığı sönük bir yaşam süren kuşları da ancak o zaman seçebildim. O gün Anvers'teki Nocturama'da ne tür hayvanlar gördüğümü artık tam olarak hatırlamıyorum. Daldan dala atlayan, kirli sarı kum zeminde sessizce ve süratle gelip geçen ya da bir bambu çalısının ardında kaybolup giden bütün bu yaratıklar, galiba Mısır veya Gobi Çölü'nden getirtilen yarasalar ve sıçrayan fareler, yerli kirpiler, baykuşlar ve yapalaklar, Avustralya'dan ke-seli sıçanlar, zerdevalar, yediuyurlar ve maymunsulardı. Aslında bugün bile hâlâ gözümün önünden gitmeyen tek hayvan, ciddi bir yüzle küçük bir çayın başında oturmuş, sürekli aynı elma parçasını yıkayıp duran çamaşırcı ayıdır, sanki hiçbir suçu olmadan düştüğü bu sahte dünyadan akla yakın her türlü titizliğin ötesindeki bu manasız temizlikle kurtulmayı umuyor gibiydi. Nocturama'da yaşayan hayvanlarla ilgili bundan başka aklımda kalan tek şey, bunların çoğunun büyük gözlü olduğuydu, bir

1. Gece gündüz döngüsünün değiştirilmesiyle ziyaretçilere gece faal olan hayvanları da görüp izleme imkânı sunan yer. (Ç.N.)

de etrafımızdaki karanlığı salt inceleme ve salt düşünce aracılığıyla deşmeye çalışan bazı ressam ve filozoflarda

görmeye alışkın olduğumuz o delici ve araştıran bakışlara sahiptiler. Bu arada, hatırladığım kadarıyla, aklımda şu soru dolanıp duruyordu: Gerçek gece çöküp de hayvanat bahçesi ziyaretçilere kapatıldığında, Nocturama'nın sakinlerinin bu tersine dönmüş minyatür dünyalarında az buçuk rahat bir uykuya dalabilmesi için elektrik ışıkları açılıyor muydu acaba? – Yıllar geçtikçe Nocturama'nın içerisine ilişkin hatıralarım, Anvers Centraal Station'daki¹ *Salle des pas perdus*² denilen salona ilişkin aklımda kalanlarla birbirine karıştı. Bugün bu bekleme salonunu zihnimde canlandırmaya çalıştığımda gözümün önüne hemen Nocturama geliyor, Nocturama'yı düşündüğümde ise aklıma gelen şey, bekleme salonu oluyor, herhalde o öğleden sonra hayvanat bahçesinden çıktığım gibi doğrudan gara girdiğim, daha doğrusu önce garın önündeki meydanda durup sabah buraya ilk ayak bastığımda pek dikkat etmediğim bu muhteşem binanın ön cephesinden yukarı baktığım için. Kral II. Léopold'ün himayesi altında inşa edilen bu binada yararlılığın çok ötesinde amaçların güdüldüğünü görüyordum şimdi; yukarıda,

1. (Flemenkçe) Anvers Garı. (Y.N.)

2. (Fr.) Kayıp salon. (Y.N.)

ğarın ön cephesinin solundaki bir kulenin tepesinde, tek hörgüçlü devesiyle Afrika hayvanlar ve yerliler âleminin temsilcisi olarak bir asırdır tek başına Flandre göklerine yükselen, tamamı bakır pasıyla kaplanmış zenci çocuk heykeli beni hayrete düşürmüştü. Altmış metre yüksekliğindeki bir kubbenin örttüğü Central Station'dan içeri girdiğimde, belki de hayvanat bahçesine yaptığım ziyaretten ve tek hörgüçlü deveyi görmüş olmamdan dolayı ben de uyanan ilk düşünce, burada, bu şaşaalı ancak o günlerde oldukça harap durumdaki fuayenin mermer nişlerinde aslan ve leopar kafesleriyle, köpekbaklıkları, ahtapotlar ve timsahların yer aldığı akvaryumların olması gerektiğiydi; ne de olsa bazı hayvanat bahçelerinde de küçük bir trene binip dünyanın en ücra köşelerini görüp dolaşma imkânı sunuluyor. Anvers'te adeta kendiliğinden baş gösteren bu ve buna benzer fikirlerden dolayı olsa gerek, bildiğim kadarıyla bugün personel kantini olarak kullanılan bekleme salonu bana ikinci bir Nocturama gibi göründü, iki ayrı görüntü üst üste bindi, ama bu, ben tam bekleme salonuna girerken güneşin şehrin çatılarının ardında batmasından da kaynaklanmış olabilir. Zira pencerelerin sıralandığı ön cephenin karşı duvarında yer alan kocaman, mat aynalardaki altuni ve gümüşü parıltıların sönmesiyle birbirinden uzakta, sessiz ve kımıltısız birkaç yolcunun oturduğu bekleme salonuna ölüler diyarına yaraşır bir alacakaranlığın çökmesi bir olmuştu. Aralarında küçücük Fennec tilkileri, aktavşanlar ve hamsterler gibi cüce ırkına mensup birçok üyenin olduğu Nocturama'daki hayvanlar gibi bu yolcular da bana, belki salonun tavanının olağanüstü yüksek olmasından belki de gitgide yoğunlaşan karanlıktan dolayı, ufacık göründüler. Bu kişilerin aslında sayıca azalmış, memleketinden sürülmüş veya yok olmuş bir halkın son temsilcileri oldukları, onca kişi arasından sadece kendileri hayatta kaldığı için hayva-

nat bahçesindeki hayvanlarla aynı hüznü yüz ifadesine sahip oldukları fikrine de sanırım bu nedenle kapıldım. – *Salle des pas perdus*'de bekleyenlerden biri de Austerlitz'di, o zamanlar, yani 1967 yılında, daha önce sadece Lang'ın *Die Nibelungen* [Nibelung'lar] filmindeki Alman kahraman Siegfried'de görmüş olduğum sapsarı, garip şekilde dalgalı saçlarıyla neredeyse genç görünen bir adamdı. Sonraki karşılaşmalarımızdan farksız olarak o gün Anvers'te de Austerlitz'in üstünde ağır gezi botları, rengi solmuş mavi patiskadan bir çeşit işçi pantolonu, bir de özel dikilmiş ancak artık modası geçmiş bir ceket vardı ve kendisi, bu dış görüntüsü bir yana, gözlerini bir noktaya dikmiş öylece durup bekleyen diğer yolculardan farklı olarak hummalı bir çalışma içinde olduğundan dolayı da hemen göze çarpıyordu. Elindeki kâğıda bir şeyler çiziktirmediği zamanlarda genellikle uzun uzun pencereleri, dikey oluklarla süslenmiş duvar ayaklarını veya salon konstrüksiyonunun başka parça ve ayrıntılarını incelediğinden Paris'e, Oostende'ye veya herhangi başka bir yere gidecek bir sonraki treni beklemekten çok bir devlet töreni düzenlemek için kurulmuş gibi görünen, ikimizin de oturmakta olduğu şaşaalı salonla ilgisi olduğunu düşündüğüm bazı çizimler hazırlayıp notlar almakla meşguldü. Bir süre sonra Austerlitz sırt çantasından bir fotoğraf makinesi, açılıp kapanabilen bir körüğü olan eski bir Ensign çıkardı, onunla artık tamamen kararımış aynaların birçok resmini çekti, ancak bana 1996 kışında tekrar karşılaşmamızdan sonra emanet ettiği çoğu düzenlenmemiş yüzlerce fotoğrafın arasında bu resimleri bulmayı başaramadım henüz. Nihayet Austerlitz'e yaklaşıp bekleme salonuyla neden böyle ilgilendiğini sordüğümde, bu samimiyetime hiç şaşırmadan hemen cevap verdi, zaten daha sonra sıkça tecrübe ettiğim gibi yalnız yolculuk edenler, bazen günlerce süren kesintisiz bir ses-

sizlikten sonra konuşacak birini bulunca genellikle pek sevinirler. Hatta bu gibi durumlarda tamamen yabancı bir insana hiç sakinmadan açıldıklarına bile tanık olmuştumdur. Ancak Austerlitz'le o gün *Salle des pas perdus*'de de aynı şeyi yaşadığımı söyleyemem, sonraki görüşmelerimizde de ailesi ve yaşamından hiç denecek kadar az bahsetti. Daha sonraları "Anvers sohbetleri" adıyla andığı tartışmalarımızın çoğu –ki ilkini büyük kubbeli salonun öbür ucunda, tam bekleme odasının karşısında yer alan küçük lokantada gece yarısına kadar oturduğumuz o akşam yapmıştık– onun olağanüstü uzmanlık bilgisi doğrultusunda mimarlıkla ilgiliydi. Geç vakte kadar orada oturan az sayıdaki müşteriler bir bir ayrıldılar, sonunda bekleme salonuyla tıpatıp aynı şekilde düzenlenmiş lokantada ikimizden başka, Fernet içen bir adam ve tezgâhın ardında bacak bacak üstüne atmış halde bir bar sandalyesine kurulmuş ve kendini tamamen tırnaklarını törpülemeye vermiş olan barmaid kalmıştı. Oksijenle açılmış sarı saçlarını kuş yuvasına benzer bir topuz yapmış olan bu kadın hakkında Austerlitz bir ara söz arasında, geçmiş zamanın tanrıçası, diye bahsetti. Gerçekten de kadının arkasındaki duvarda, Belçika Krallığı'nın aslanlı armasının altında, lokantanın en görkemli parçası olarak kocaman bir saat asılı duruyordu, bir zamanlar yaldızlı olan, ama şimdi trenlerin kurumu ve sigara dumanıyla kararmış kadrânında yaklaşık altı ayak uzunluğundaki bir yelkovan kendi çevresinde dönüyordu. Konuşmaya ara verdiğimiz zamanlar ikimiz de bir dakikanın geçmesinin ne kadar uzun sürdüğünü fark ediyorduk, yargının kılıcına benzeyen bu ibrenin ilerleyerek bir saatin bir sonraki altmışta birini, kalbimizi neredeyse durduracak kadar tehditkâr bir titremeye gelecekte ayırması, bunun olacağını önceden biliyor olmamıza rağmen bize her seferinde korkunç geliyordu. – 19. yüzyılın sonlarına doğru, diye söze başladı Austerlitz, kendisine Anvers Ga-

rı'nın inşa sürecini sorduğumda, Belçika'nın, dünya haritasında zar zor fark edilebilen bu kahverengimsi noktacığın, sömürgeci girişimleriyle Afrika kıtasında yayıldığı, Brüksel'in sermaye pazarlarında ve hammadde borsalarında baş döndürücü ticari işlerin yapıldığı, sınırsız bir iyimserlikle şevke gelen Belçika halkının, uzun süredir yabancıların egemenliği altında aşağılanan, parçalanmış ve kendi içerisinde de bölünmüş olan ülkelerinin artık yeni bir iktisadi güç olarak parlamaya hazır olduğuna inandığı günlerde, yani şimdi artık çok gerilerde kalan, ama yine de hayatımızı bugün bile etkilemeye devam eden o dönemde, bundan böyle önüne geçilemez gibi görünen bu ilerlemenin hamisi Kral Léopold'ün bizzat kendisi, en nihayet bol keseden dağıtılabilecek kadar çoğalan parayı, yükselmekte olan ülkesine dünya çapında bir şan kazandıracak kamu binalarına yatırmaya karar verdi. Böylesine üst bir merci tarafından hazırlanan projelerden biri de, Louis Delacenserie'nin tasarladığı, on yıllık bir plan ve yapım sürecinin ardından 1905 yazında hükümdarın huzurunda açılan, Flaman metropolünün şimdi içinde oturmakta olduğumuz garıydı, dedi Austerlitz. Léopold'ün mimarına örnek almasını tavsiye ettiği yapı, kendisini demiryolu binalarının bildik alçaklığını kat kat aşan kubbe konseptiyle¹ cezbeden Luzern'in yeni tren

1. Şimdi bu eskiz ve notları gözden geçirirken 1971 yılının Şubat ayında, kısa süreliğine İsviçre'de kaldığım bir sırada, Luzern'e de gitmiş olduğumu hatırladım; orada Buzul Müzesi'ni ziyaret ettikten sonra tren garına geri dönerken uzunca bir süre iskelede kaldım, çünkü tren garının kubbesini ve ardında kış göğüne doğru bembeyaz yükselen Pilatus Dağları'nı görünce, Austerlitz'in dört buçuk yıl önce Anvers Centraal Station'da söyledikleri gelmişti aklıma. Birkaç saat sonra, 5 Şubat gecesinde, Zürih'teki otel odamda çoktan derin bir uykuya daldığım bir sırada, Luzern Garı'nda hızla yayılan ve kubbeyi tamamen yok eden bir yangın çıkmış. Ertesi gün olayın gazetelerde gördüğüm ve haftalarca aklımdan çıkaramadığım resimlerinde beni bir şekilde rahatsız eden ve korkutan bir şeyler vardı, öyle ki bu duygu sonunda iyice yoğunlaşarak kendimi Luzern Yangını'nın suçlusuna ya da en azından suçlularından biri gibi

Vedalaşmanın ıstırabını ve bilinmeyenden duyulan korkuyu bir türlü çıkaramıyorum aklımdan.

W.G. Sebald'ın, 2001 yılında 57 yaşındayken geçirdiği bir trafik kazası sonucunda ölmeden önce yayımlanan son yapıtı *Austerlitz*, kendi kökenini keşfetmeye girişen akademik kariyer sahibi Jacques Austerlitz'in izini sürüyor. Vatanından, dilinden ve adından koparılan bir köksüzün, yersiz yurtsuzun öyküsünü anlatan *Austerlitz*, bir ebedî gezginin her uğrakta bıraktığı izleri adım adım takip eden bir anlatı. Borges, Calvino, Thomas Bernhard, Nabokov ve Kafka'yla aynı soydan sayılan Sebald, her yapıtında kendi dünyasını yaratmayı başaran bir yazar. *Austerlitz* de, gerçeği hayalle harmanlayan, tarihle bugünü çakıştıran, estetiği bir an olsun elden bırakmayan olağanüstü bir belgesel.

Alman edebiyatının benzersiz yazarı Sebald, ülkesinin İkinci Dünya Savaşı'ndan sonraki unutkanlığına meydan okuyor; geçmişin izlerini sürerek toplumun belleği olmayı üstleniyor.

"Sebald'ın son romanı, başyapıtı ve çağımızın en üstün sanat eserlerinden biri."

John Banville, *The Guardian*

#almanedebiyatı #çocukluk #kimlik #göç #anadil #tarih

 can

canyayinlari.com | [f](#) | [i](#) | [X](#) canyayinlari

roman

ISBN 978-975-07-5574-3

9 789750 755743